

Chránené elektronické oznamovanie

Chránené elektronické oznamovanie je systém, ktorého cieľom je odhaľovanie korupcie, zneužívania verejných funkcií a hospodárskej kriminality. Tieto skupiny trestných činov spôsobujú veľké sociálne škody a efektívny boj s nimi je nevyhnutný pre hospodársky rast krajiny. Slovenská republika sa podľa celosvetového rebríčka Corruption Perceptions Index v roku 2010 umiestnila na **59.-61. miesto zo 178 skúmaných krajín**, pričom v ratingu obsadilo Slovensko najhoršiu pozíciu v rámci V4.

Vyšetrovanie korupcie a hospodárskej kriminality je veľmi náročné predovšetkým pre problémy so získavaním prvotných informácií. Nielen v slovenskej kultúre je oznamovanie týchto činov pokladané za donášanie alebo denunciaciu. Ďalším dôvodom sú aj značné riziká pre oznamovateľa, napr. strach zo straty práce, iných perzekúcií. Zo spomínaných dôvodov je nevyhnutné, aby oznamovateľ bol chránený pred negatívnymi následkami.

Cieľom chráneného elektronického oznamovania používaného v nemeckej spolkovej krajine Dolné Sasko je, aby oznamovateľovi bola zaručená anonymita a zároveň došlo k efektívnemu odhaľovaniu korupcie a hospodárskej kriminality. Pre tieto účely používajú systém Business-Keeper-Monitoring-System, ktorý nie je založený na e-mailoch, ale zároveň umožňuje pružnú komunikáciu s oznamovateľom. Výhodou tohto systému je zaručená anonymita oznamovateľa napr. aj tým, že jeho IP-adresa nie je zaznamenávaná ako aj jednoduchý prístup k tomuto systému, ktorý má každý, kto má prístup na internet.

Ďalšími výhodami systému sú:

- technicky garantovaná anonymita
- anonymita garantovaná aj v prípade komunikácie cez schránku
- fakt, že systém je certifikovaný
- skutočnosť, že nejde o mailový systém
- zabezpečenie serverom, ktorý je vysoko chránený
- kódovanie všetkých správ a podaní v systéme
- nevyžadovanie žiadnych osobných údajov
- prístup do systému z každého počítača pripojeného na internet
- rýchla a efektívna komunikácia môže prebiehať prostredníctvom schránky, pri ktorej je stále zabezpečená anonymita užívateľa

Dôležité je zdôrazniť, že systém sa zameriava len na oblasť korupcie a hospodárskej kriminality, hlásenia o iných trestných činoch nie sú prijímané.

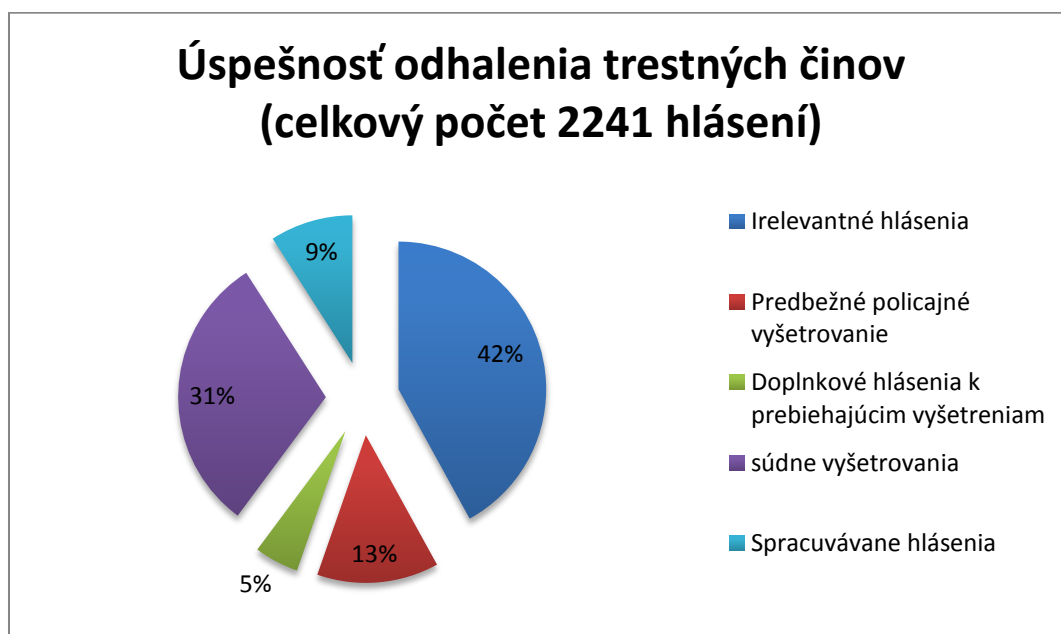
Samotná práca so systémom je veľmi jednoduchá a užívateľsky prístupná (user friendly). Proces ohlasovania prebieha vo viacerých krokoch cez vyhradený link webstránky polície, pričom oznamovateľovi je v priebehu celého procesu garantovaná anonymita. Pred každým ohlasovaním má každý užívateľ k dispozícii presné inštrukcie, ktoré vysvetľujú právnu definíciu trestných činov v oblasti hospodárskej kriminality a korupcie.

V ďalšom kroku je užívateľ žiadaný, aby označil typ činu, ktorý bude nahlásený (napr. korupcia na stavebnom úrade). Potom môže písať samotnú správu, ktorá môže obsahovať až 4 096 znakov, čo predstavuje približne jednu A4. Ak je poskytnutý priestor nedostatočný, je možné priložiť prílohy ako napr. word dokument alebo excel tabuľku. Správa je zaslaná na vysoko zabezpečený server a následne je spracovaná pracovníkom polície. V poslednom kroku má užívateľ možnosť vytvoriť si vlastnú, anonymnú schránku, prostredníctvom ktorej je možná následná komunikácia s ním. To pomáha polícii efektívne sa spojiť s oznamovateľom a uľahčuje vyšetrowanie spomínaných trestných činov. Anonymita je aj v tomto prípade zachovaná a v prípade, že oznamovateľ nemá záujem o ďalšiu komunikáciu, schránku si nemusí založiť.

Informácie k chránenému elektronickému oznamovaniu poskytne skúsený policajný dôstojník Wolfgang Lindner, hlavný kriminálny komisár, ktorý vedie oddelenie boja s korupciou v Zemskom kriminálnom úrade Dolného Saska a od počiatku so systémom pracuje. Prvé informácie k využitiu tohto systému už predstavoval svojim slovenským kolegom a pracovníkom TI Slovensko už v roku 2007.

Systém BKMS® zaznamenal v spolkovej krajine Dolné Sasko výrazné úspechy. Ukázalo sa, že je podstatne efektívnejší ako iné systémy umožňujúce spoluprácu s občanmi. Následne grafy poukazujú na úspešnosť systému v období od zavedenia systému (t.j. od 30.10.2003) do 1.2.2011.

Celkovo za toto obdobie navštívilo oznamovaciu stránku dolnosaskej polície www.lka.niedersachsen.de cez 70 tis. návštevníkov a štruktúra oznamov vyzerala nasledovne:

Z 1312 relevantných oznámení bolo v 294 zahájené políciou alebo štátnym zastupiteľstvom vyšetrowanie, ktoré bolo následne bez výsledkov uzatvorené. V 107 prípadoch hlásenia doplnili informácie k už prebiehajúcim vyšetrowaniam a v 678 prípadoch bolo zahájené vyšetrowanie nových prípadov. V súčasnosti je na základe elektronického oznamovania vyšetrowaných zhruba 200 prípadov.

Pre dolnosaskú políciu a justičné orgány je dôležité, že až 80% oznamovateľov si zriadilo po kontakte s políciou anonymnú schránku a zhruba 60% z nich potom aktívne s vyšetrowateľmi jej prostredníctvom komunikovalo. To je pre úspech vyšetrowania kľúčová záležitosť. Za posudzované obdobie došlo v zhruba 60 prípadoch, tj. v 9% zo zahájených vyšetrowaní k odsúdení páchatateľov alebo k zastaveniu stíhania po zaplatení peňažnej pokuty. To je v prípade anonymných oznámení v medzinárodnom porovnaní veľmi vysoká kvóta úspešnosti. Zhruba jedna tretina oznámení sa týkala korupcie a dve tretiny hospodárskej kriminality.